

7. Deficiències als blocs: la llavor de l'associacionisme

En anteriors capítols hem pogut comprovar que la Florida i les Planes patien tota una sèrie de deficiències i manca de serveis que dificultaven la vida dels veïns. A la gairebé absent planificació urbanística calia afegir la falta d'escoles, zones verdes i equipaments, a més de la deficient connexió del barri amb la resta de la ciutat i la capital, Barcelona. A tot plegat, a més, s'havia de sumar la presència de torres i cables d'alta tensió que travessaven per sobre dels veïns i les seves cases i que componien un paisatge poc encisador i potencialment nociu per a la salut de les persones. Però els desavantatges no es quedaven aquí, ja que l'emblemàtica promoció d'habitatge públic del barri, els Blocs Onésimo Redondo, van presentar des del primer moment una sèrie d'imperficcions i desperfectes que acabarien posant en peu de guerra el veïnat.

Els edificis havien estat construïts amb materials de baixa qualitat els anys 50; els pisos eren petits i algunes parets, literalment, queien a terra. Tan sols dues dècades després de la seva construcció, la situació era ja insostenible, i com veurem més endavant es va plantejar la possibilitat d'enderrocar-los i fer-los de nou. Als problemes estructurals calia afegir les diferents plagues que assolaven els

blocs, sobretot rates, que pujaven per la xemeneia de la cuina. Carolina Aguado va rescatar fa uns anys de la seva memòria uns records molt il·lustratius sobre aquesta qüestió. *Íbamos a ver cómo construían los Bloques con mi padre [...] Algunos domingos por la mañana íbamos a verlo y veíamos cómo hacían los cimientos, ponían arena, no ponían cemento, el cemento se lo llevaban, se lo estraperlaban o yo qué sé*⁹³. Aquesta construcció deficient va donar la cara pocs anys més tard i, a les deficiències inicials relacionades amb l'estretor dels pisos i les plagues, van sumar-se d'altres com ara goteres, despreniments, inundacions i la temuda aluminosi. *Se habían hecho con los pies, y no con las manos y a cabeza*, expressa de manera molt il·lustrativa Clara C. Parramon durant la tercera sessió del taller d'història.

Aleshores els veïns, preocupats pel futur dels seus habitatges, van decidir que havien de fer el que fos per trobar una solució. I van recórrer al Centre Social de la Florida, que depenia de la parròquia de la Llum i del qual en parlarem a bastament més endavant. *Llegó un momento que la gente de los bloques, hom-*

93. La Florida. La historia contada por su gente...

86

Vista parcial de la façana d'un dels blocs d'Onésimo Redondo, amb les deficiències estructurals ben visibles / AMHL 860 AF 0004695 /a. Esteve Lucerón Navarro /d. Esteve Lucerón Navarro

bres sobre todo, vinieron al Centro Social, donde se hicieron asambleas y se decidió que se iba a ver cómo se conseguía que se interviniera en los bloques para que el interior y el exterior mejorara, rememora la Clara. Fruit d'aquelles trobades, que van tenir lloc entre els anys 1973 i 1974, va néixer l'Associació de Veïns de la Florida, integrada per persones que vivien en els Blocs i que, durant dècades, van ser autèntics referents en les lluites veïnals del barri, com ara Antonio García, Salvador Marín o Ana Díaz Rico, entre molts altres. Tornem, però, als problemes dels Blocs, que de l'Associació de Veïns ja hi haurà temps i espai per parlar-ne més endavant.

Per la seva banda, el Centre Social va acollir-los. Segons recull l'Àngels Marín de boca d'Antonio García, el seu suport va ser determinant per potenciar la protesta. "Als anys setanta vam començar la nostra lluita als blocs. Uns quants més reivindicatius ens reuníem al Centre Social de la Florida i allà dialogàvem i proposàvem accions. Hi havia gent més jove que nosaltres, amb més cultura, més preparats, que eren els que ens

orientaven"⁹⁴. Una d'aquelles joves, la Clara, fa memòria de les reunions. *Se decidió que cada jueves, a las siete de la tarde, se hacía una manifestación que duraba una hora, por dentro de los bloques, con todos los gritos de que se reformen y se arreglen, rememora. Allí salían las mujeres y los críos. Participaba gente de todos los bloques y había muy buen rollo. Con la gente de los bloques se podía contar para lo que quisieras. De esto salió la Asociación de Vecinos, confirma. Aquestes protestes, a més de ser el caldo de cultiu de l'associacionisme veïnal, van servir per enfortir*

94. MARÍN, Àngels; (*op. cit.*, 1995), p.41.

Una altra imatge que donava testimoni del mal estat dels Blocs Onésimo Redondo / AMHL 860 AF 0004713 /a. Esteve Lucerón Navarro / d. Esteve Lucerón Navarro. Font: Fons AVIC.

els llaços entre els habitants dels blocs. *En las manifestaciones en los bloques, los niños jugaban y gritaban consignas. Los recuerdos de aquellos años son bonitos. Se creó solidaridad entre vecinos y vecinas*, enfatitza.

D'aquells anys és també una poesia protesta que es pot trobar a l'arxiu de l'AVV cedit al Centre d'Estudis. L'escrit està barrejat entre altres relacionats amb les reivindicacions sobre l'estat dels Blocs Florida i no hi consta cap data, tot i que, per la temàtica i algunes al·lusions als "ministres" de la Unió de Centro Democrático (UCD), el partit que va governar Espanya durant la Transició, intuïm que es va escriure entre el 1977 i el 1982, el període durant el qual el partit d'Adolfo Suárez va ocupar la Moncloa. També encaixa aquest període proposat amb el fet que, en un dels versos, s'esmenten algunes obres que ja s'havien anat fent als edificis i que van ser petites victòries veïnals en tota regla. Reproduïm a continuació un poema satíric, sense títol, senzill, de vocabulari planer i sembrat amb alguna obscenitat que val la pena llegir per copsar el sentiment dels veïns:

*Los vecinos de los bloques
ya están muy jorobados,
porque nos prometen mucho
y nos dejan muy colgados.
Los vecinos de los bloques
ya están muy jorobados,
y nos vamos a cagar
en la leche que han mamado.
Con 35 metros cuadrados
no hay ministro que así viva
y nosotros nos conformamos
con sacar las galerías.
Con la subida que han puesto
estos de la administración
los vecinos de los bloques
los mandamos al paredón.
Hay vecinos de los bloques
que nos hacen la puñeta
y nosotros jorobados
los madamos a la mierda.*

*Los vecinos de los bloques
estamos un poco cabreados
porque este puto gobierno
ya nos tiene jorobados.
Los vecinos de los bloques
ya estamos cabreados porque
la unión es lo primero y
a nosotros nos a [sic] faltado.
Algunos vecinos de los bloques
no hacen más que quejarse,
que colaboren con los demás
que falta nos hace.
Los vecinos de los bloques de
Onésimo Redondo somos los
mejores, pues aunque sea a
trompicones hemos conseguido
que nos vayan arreglando los bloques.
Los ministros de UCD
los cambian cada día,
y a nosotros no nos cambian
ni las putas galerías.*

Una de les manifestacions, amb tall de trànsit inclòs, per demanar millores als Blocs Onésimo Redondo / José Cera (fotografia cedida per Juan Carlos Valero)

Més enllà del to humorístic i satíric del poema, cal ressenyar la crida que fa a la participació veïnal i el suport mutu per aconseguir millores per al barri. En el capítol anterior hem comentat que al Ple en el qual es va aprovar el Pla Parcial de la Florida, el 1974, la presència veïnal va ser més aviat minsa, tal com descrivia l'autor d'una crònica periodística. I és que les crides al veïnat perquè participi més activament de l'associacionisme venen de lluny i no són pas una novetat dels nostres temps, en els quals l'acti-

visme veïnal ha decaïgut i ha envellit. Per altra banda, el poema fa referència a temes cabdals en la història reivindicativa dels blocs, com ara les famoses galeries —en parlarem més avall— o el fet que hi hagués veïns que els feien la “punyeta”. En aquest cas, malgrat no donar més pistes, la poesia pot fer referència als inquilins que no se sumaven a la protesta o que, més enllà del seu menfotisme, posessin pals a les rodes. No oblidem que als blocs hi havia anat a parar gent del Movimiento, el partit únic del franquisme. Sense

anar més lluny, Joan Saura, veí del barri i futur líder d'Iniciativa per Catalunya (ICV) i conseller de la Generalitat, va explicar a l'Àngels Marín que recordava "perfectament" les camises blaves que portaven algunes persones, mentre que la líder veïnal Ana Díaz va rememorar les baralles que hi havia entre els porters dels blocs. "Eren tots falangistes, 'que si tu has estat això, que si tu això altre', i treien les pistoles i es fumien a tirar-se trets, i tu allà al mig, de nit".⁹⁵

Amb tot, la mobilització veïnal va aconseguir que les autoritats acabessin fent millores als Blocs Florida. Tanmateix, el camí no va ser gens fàcil i, com comprovarem tot seguit, va comportar sacrificis i una constància a prova de bombes. Els veïns apuntaven a l'Obra Sindical del Hogar (OSH), qui va construir els pisos, la qual, en els 20 primers anys de vida dels blocs *prácticamente no ha reparado nada, solo lo verdaderamente imprescindible. A pesar de que el contrato dice bien claro que la OSH cuidará del mantenimiento*. Així ho van fer constar els habitants dels edificis en un suplement quinzenal del butlletí del Centre Social, del juliol del 1975, en forma de carta que havien enviat al ministre d'Habitatge, que en aquell moment era el falangista Luis Rodríguez de Miguel. De fet, tres anys abans, la mateixa OSH havia reconegut en un informe intern que no comptava amb els recursos suficients per mantenir el que havia construït. *En cuanto a equipamientos se refiere, nuestros grupos carecen en general de*

lo necesario para cubrir elementales necesidades en los campos sanitario, escolar y de instalaciones cívico-sociales. És més, en aquest document, elaborat pel director provincial de l'ens, Aníbal Rodríguez, s'admet que es van fer servir materials de dubtosa qualitat per aixecar els blocs. *Muchos de los problemas tratados en este informe, y en particular todos aquellos referentes a conservación, tuvieron su origen en la deficiente calidad de materiales empleados*.

Des de l'OSH, malgrat reconèixer que tenien la culpa de la situació dels blocs, es van rentar les mans i van al·legar que tot plegat depenia de Madrid. És per aquesta raó que els veïns van decidir enviar aquesta carta al ministre d'Habitatge. El neguit veïnal era palès, atès que un any abans s'havien publicat informacions que assenyalaven que l'alcalde Vicenç Capdevila volia enderrocar els blocs. Ho va dir durant la visita del ministre Rodríguez de Miguel a l'Hospitalet, l'1 de desembre del 1974, per inaugurar les instal·lacions del Laboratori d'Anàlisi de Materials de la Construcció, ubicat al polígon Gornal. Segons recull *La Vanguardia Española* en la crònica d'aquell dia, en presència del ministre, del governador Civil i del president de la Diputació de Barcelona, Capdevila va fer-los veure la necessitat d'enderrocar els blocs i construir-ne de nous i en millors condicions. *Construido en 1958, se halla en tal estado de vejez, que la única solución posible es construir nuevas viviendas que sustituyan a las actuales*, resa l'article⁹⁶. El periòdic *Solidaridad Nacional*

95. MARÍN, Àngels; (*op. cit.*, 1995), p.79-82.

96. *La Vanguardia Española*, 2/12/1974, p.32.

Una altra manifestació dels veïns dels blocs, en aquesta ocasió del 1978, per l'estat dels edificis / José Cera (fotografia cedida per Juan Carlos Valero)

també se'n va fer ressò de les declaracions de Capdevila i, en llegir-lo, els veïns van sortir al pas per preguntar qui havia decidit l'enderroc i per exigir que, en cas de realitzar-se, que es fessin els nous habitatges al mateix lloc⁹⁷. A

97. Així ho van expressar en un número especial del butlletí del Centre Social, del maig del 1974, titulat

la carta que van enviar a Rodríguez de Miguel el juliol del 1975, els habitants dels blocs van expressar que aquelles informacions els van confondre i van demanar que qualsevol projecte de remodelació dels blocs havia de ser *auténticamente democrático*. *Creemos que los*

vecinos debemos participar en la elaboración de cualquier proyecto urbanístico que afecte a nuestras viviendas, reblen a la missiva. Tanmateix, asseguraven que ningú no els havia presentat encara cap projecte de reforma dels seus habitatges i van reclamar al ministre que els informés sobre el futur del polígon. Sense anar més lluny, en un suplement especial del març del 1975 del butlletí del Centre Social, dedicat als Blocs Onésimo Redondo, els veïns van destacar que el director provincial de l'OSH, el senyor Aníbal Rodríguez, no tenia cap notícia sobre l'enderrocament, més enllà del que s'havia publicat a la premsa, i que els havia dit que els habitatges serien reformats en un període no superior a cinc o 10 anys. En aquell mateix suplement assenyalen que van reunir-se amb Capdevila per parlar sobre la suposada demolició dels blocs i que el batlle no els hauria donat cap data; és més, segons van subratllar, l'alcalde hauria tirat pilotes fora, assenyalant a l'OSH i al ministeri de l'Habitatge com els competents a l'hora de remodelar els pisos.

Per altra banda, els veïns reclamaven que el preu de lloguer dels pisos no superés el 10% del salari base. En aquesta línia, detallaven que de les 200 pessetes mensuals que pagaven, la meitat anaven a parar a la conservació dels blocs, mentre que les altres 100 servien per pagar l'entrada del pis que els havia avançat el banc. Ho comentem perquè, de fet, el 1975 la meitat dels habitants dels blocs van decidir deixar de pagar una part de la mensualitat de les seves cases fins que no les ar-

Una imatge dels Blocs Florida durant la dècada dels 80 / CELH

reglessin. Però abans de parlar-ne, ens hem d'aturar en una altra qüestió que preocupava els veïns dels blocs; i és que molts d'ells no disposaven de contracte del pis. I en aquest document formal havia d'indicar-se quin era el pagament en concepte de conservació i amortització dels pisos, i caducava a finals d'aquell 1975. El març d'aquell any, al butlletí del Centre Social es va proposar que els veïns no paguessin cap contribució especial; tot ve del fet que a l'agost de l'any anterior alguns blocs van haver d'abonar 248 pessetes més per obres d'urbanització i pavimentació, mentre que des del febrer del 1975 havien de sumar 98 pessetes més a la quota. La decisió de no satisfer aquests pagaments, atès que no eren propietaris encara dels pisos, es va prendre el febrer del 1975 en assemblea i marca un abans i un després en la reivindicació per uns blocs dignes. D'aquesta manera, els veïns reunien els diners del lloguer, que ingressaven en un compte corrent des del qual un notari els oferia a l'OSH. Com que l'ens, en unes altres ocasions, s'havia negat a acceptar aquests diners, el notari aixecava acta conforme els veïns volien pagar el llo-

Els Blocs Florida, a l'actualitat / La Fundició

92 guer, i que era l'OSH qui no ho acceptava. Dels 816 pisos, 462, és a dir, més de la meitat, van estar d'acord a no pagar les contribucions especials, tot i que l'objectiu de l'assemblea veïnal era arribar als 700. Es tractava d'una mesura de pressió perquè l'empresa, que en qualsevol moment podia cobrar els diners del lloguer que els veïns pagaven religiosament cada mes en un compte corrent, portés a terme les reformes i el manteniment necessari.

Després d'un estira-i-arrotonsa, finalment l'OSH va accedir a reformar els habitatges. Les obres es van portar a terme entre els anys 1977 i 1978, però no van resoldre els problemes estructurals dels habitatges. A més, el canvi de règim, amb la fi de la dictadura i l'arribada de la democràcia, va suposar que els veïns perdessin el seu interlocutor tradicional, l'OSH, que va extingir-se a finals dels 70.

Així li van fer saber al conseller d'Obres Públiques de la Generalitat, Narcís Serra, una representació veïnal dels blocs, que es va reunir el maig del 1978 amb el polític socialista per buscar una solució. Durant aquella trobada, Serra els va assegurar que s'estava negociant perquè la Generalitat adoptés les competències en matèria d'habitatge, sempre que hi anés acompanyada de la deguda aportació econòmica. Els veïns assistents a la reunió van declarar al setmanari *L'Estaca* que Serra estava amoïnat pel "mort" i "l'herència maledida" que l'estat passaria al govern català si no hi hagués assignada una partida econòmica al traspàs⁹⁸.

Per acabar-ho d'adobar, els veïns van denunciar presumptes irregularitats a les obres de reforma dels blocs que s'estaven portant a

98. *L'Estaca*, n.6, del 19 al 25 de maig del 1978, p.3.

terme. *Para que vea qué personal y qué empresas trabajan en la reparación de los bloques, le bastará con este ejemplo. En el presupuesto para arreglar los terrados se ponía el precio de la tela asfáltica a mil pesetas el metro cuadrado, cuando la mejor de todas va a trescientas pesetas el metro cuadrado. Eso suponía una diferencia de unos cinco millones, va declarar un veí a L'Estaca.* A més, els veïns dels blocs acusaven l'empresa encarregada de les obres, Constructora Asturiana S.A., de tenir una actitud reticent, així com els funcionaris de l'OSH. En aquest sentit, acusaven de "corrupció" a l'OSH, que amb el canvi de règim havia perdut pisto-nada. O almenys això és el que sospitaven els veïns, que veïen en la restaurada Generalitat una esperança per solucionar els problemes dels Blocs Florida. Abans, però, calia estar a sobre de la constructora per assegurar-se que portava a terme les actuacions pactades d'acord amb els pressupostos presentats, que ascendien als 77 milions de pessetes, segons recull Àngels Marín de boca del dirigent veïnal Antonio García⁹⁹. Però això distava molt de la realitat. *Cuando lo que hacía falta arreglar eran los tejados, se gastaron los dineros en arreglar escaleras y zócalos, que no hacía tanta falta. Cuando empezaron a arreglar las cornisas se cargaron las barandas de los pisos de arriba. En estos momentos hay bastantes pisos en los que cuando llueve entra agua. Hasta en las reparaciones nos estafan,* va lamentar un veí en declaracions al mateix mitjà de comunicació.

99. MARÍN, Àngels; (*op. cit.*, 1995), p.45.

A banda de la reunió amb Narcís Serra, els inquilins dels Blocs Florida havien mantingut contactes al més alt nivell. O això és el que havien intentat el febrer del 1978, quan una representació de cinc membres de l'Associació de Veïns, Eulàlia Anadón, Antonio García, Rafael Ruiz, Joan Saura i Anna Díaz Rico havien viatjat a Madrid amb la intenció de reunir-se amb el ministre d'Obres Públiques, Joaquín Garrigues Walker. No tenien cita, però anaven amb ganes de fer-se sentir. Marín recull diversos testimonis dels protagonistes d'aquella experiència, gràcies a la qual van aconseguir, si no parlar amb Garrigues Walker, que el director general de l'OSH, Alfonso del Àguila, es reunís amb ells al local de l'associació. Això va passar una setmana més tard, el 14 de febrer, quan Del Àguila va poder veure *in situ* la situació precària dels blocs.

Amb tot, el 1979 les condicions van millorar amb les obres dels forjats de les plantes baixes, una necessitat peremptòria que va entomar la constructora La Internacional amb un contracte de 146 milions de pessetes, tot i que els diners es van acabar quan quedaven cinc blocs per arranjar¹⁰⁰. En paral·lel, els veïns van aprofitar per reclamar el tancament de les galeries. Aquests eren uns espais que estaven ubicats a la façana dels blocs, però al descobert. Eren racons perillosos i un autèntic desapropietament de l'espai. Per aquesta raó, els inquilins van proposar que es tanquessin, el que suposava guanyar uns 8 me-

100. *La Vanguardia*, 23/12/1981, p.26.

tres quadrats als pisos per ubicar-hi les cuines, que estaven integrades al menjador. Aquesta actuació suposaria una fita important per a uns habitatges tan petits i un guany considerable d'espai.

La democràcia porta millores als blocs

Amb l'arribada de la democràcia a l'Ajuntament, aquest es va sumar a les reivindicacions veïnals per solucionar d'una vegada per totes els problemes dels Blocs Florida. El consistori, dirigit pel socialista Juan Ignacio Pujana, va requerir a principis del 1983 al ministeri d'Obres Públiques que desencallés la reforma dels edificis¹⁰¹. Pujana, a més, rebutjava implicar-se més a fons en la qüestió fins que no es resolgués la situació administrativa del grup d'habitatges. En aquesta línia es movia la Generalitat, que temia fer-se càrrec d'aquest polígon en tan mal estat quan els traspasessin les competències en matèria d'habitatge, qüestió que s'estava negociant en aquell moment. Era allò que Serra havia definit, anys enrere, com un “mort” que li queia a sobre a l'executiu català. Ara, però, qui governava a Palau era la Convergència de Jordi Pujol, que un any abans, el 5 d'abril del 1982, va visitar els blocs. A la crònica que signa Josep Gisbert a *La Vanguardia*¹⁰², s'explica que Pujol, després de visitar l'Hospital de Bellvitge, Can Sumarro i l'Ajuntament, va passar pels Blocs Florida —aleshores encara Onésimo Redondo—, on va poder comprovar

l'estat dels habitatges. En aquella visita, el president va reiterar que el govern de la Generalitat no estava disposat a acceptar el traspàs d'aquests i uns altres grups d'habitatges similars, si no anava acompanyat amb els diners corresponents que permetessin la seva reparació.

Finalment, l'Associació de Veïns va arribar a un acord amb el ministeri d'Obres Públiques per a la reforma integral dels blocs, concretada en una dotació de 50 milions de pessetes. El 1985, a més, el govern central traspasava a la Generalitat les competències en matèria d'habitatge. D'ara endavant, dels blocs se'n faria càrrec l'empresa pública ADIGSA, actualment l'Agència de l'Habitatge de Catalunya. A partir d'aquell any, i fins al 1995, el govern català invertiria 150 milions de pessetes per portar a terme obres de millora als blocs, com ara l'aïllament de les façanes els anys 1992 i 1993 i la remodelació de les cobertes.

Més enllà del serial per la reforma dels blocs, al taller d'història van sorgir records sobre la convivència veïnal que val la pena destacar abans de tancar aquest capítol. I és que arran de les millores que s'hi van implementar, sobretot els anys 80 i els 90, els veïns van començar a prendre consciència del lloc on vivien i que calia cuidar-lo entre tots. Així ho explica José Antonio Contreras, veí dels blocs i actual vicepresident de l'Associació de Veïnes i Veïns de la Florida, que recorda la cura que es tenia dels jardins del polígon. *En los años 90, a partir de ahí, la gente tomó con-*

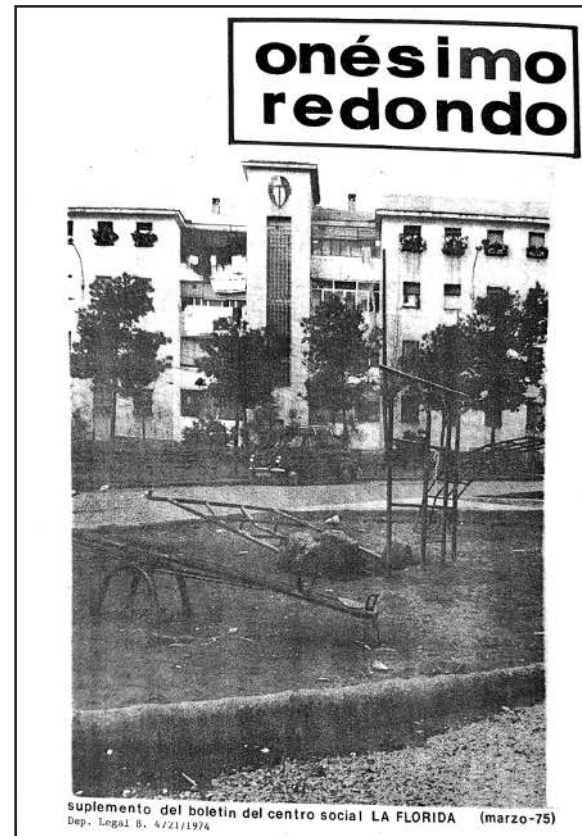
101. *Informació Ciutadana*, gener del 1983, p.6.

102. *La Vanguardia*, 6/4/1982, p.27.

ciencia y arreglaban sus jardines. Los del primero, el segundo o el cuarto decían 'vecinos, vamos a arreglar el jardín'. Y lo arreglaban. Pasaban los vecinos de las calles colindantes y decían 'qué bonito, qué bien huele', pues a la noche a lo mejor olían a dama de noche o jazmín, y a la gente les gustaba pasear por los bloques. Ho ratifica l'Àngeles Manero en la mateixa sessió del taller. *Los jardines eran la envidia del barrio. Los árboles no estaban tan grandes, por supuesto, han ido creciendo, pero los jardines eran una maravilla. Eran una de las cosas de orgullo para los bloques*, assenyala. Fins i tot el mateix Paco Candel, en el seu hilarant i irreverent *Un ayuntamiento llamado Ellos*, destaca aquest espai natural d'una plaça dels Blocs de la Floresta —és a dir, de la Florida; Candel canvia els noms de personatges i indrets de la ciutat en aquest llibre per uns altres de similars, tot i que fàcilment identificables— on hi havia anat a fer un míting amb Ferrer, membre del govern municipal i que havia viscut al barri —en referència a Joan Saura—: *Oraron a la gente en una plazoleta llena de acacias en flor —un perfume ajazminado nos invadía—, en un ambiente recoleto, muy de barrio, muy de pueblo pequeño*¹⁰³.

Contrasta aquesta situació amb l'abandonament que patien les zones verdes del polígon la dècada dels 70, tal com assenyalen diversos escrits i documents de l'època. De fet, la deixadesa prèvia a la presa de consciència veïnal posterior, és palesa en el record de

103. CANDEL, PACO; *Un ayuntamiento llamado ellos*, Barcelona, Ediciones B, 1994, p.124.

Portada d'un suplement del butlletí del Centre Social la Florida del març del 1975, en el qual s'explicava la situació dels Blocs Onésimo Redondo.

José Antonio. *Tengo 60 años, y en mi niñez los bloques eran, pues cómo te diría yo, como si fuese Galicia, con los pisos antiguos esos que hay viejos y deteriorados; pues así veía yo los bloques*. Tanmateix, l'avinentesa ha tornat a canviar, i ara els jardins llangueixen i presenten un estat d'abandonament que ha estat

present els records dels blocs dels anys 70 és la Purificación Sánchez, que va créixer al barri i va explicar les seves vivències als alumnes de sisè de Primària de l'escola Joaquim Ruyra el juny del 2021. *Dentro de los bloques había dos columpios, y ahí íbamos todos los niños. Siempre había cola*, relata, posant de manifest la manca que també hi havia d'equipaments i zones verdes per als més petits. *No había parques y había pocos árboles, pero las calles eran tranquilas y no había muchos coches.*

Per acabar, el lector haurà notat que, al llarg d'aquest capítol, hem anat fent servir els noms de 'Blocs Onésimo Redondo' i 'Blocs Florida' de manera gairebé indistinta. Potser fent servir més el topònim de la dictadura en dates molt llunyanes, i l'actual de Blocs Florida com més a prop de l'actualitat ens hi posàvem. No obs-

La premsa hi anava plena de les notícies sobre la situació delicada dels Blocs Onésimo Redondo.

reiteradament criticat per l'Associació de Veïns. *Los jardines ya no son jardines [...] Hay jardines que solo hay tierra, eso es lo que hemos perdido en el barrio*, lamenta el José Antonio.

Qui també té molt

tant això, la defenestració del nom franquista va arrencar el 1984, quan l'Ajuntament va demanar a l'Institut per a la Promoció Pública de l'Habitatge, segons s'informa al Nomenclàtor, treure el nom d'Onésimo Redondo. Era una proposta dels veïns, que preferien que els blocs adoptessin el nom genèric del barri, la Florida. Un exemple més, aquest, de la fortuna que va fer aquest topònim que, com hem explicat al principi del llibre, va ser atorgat a un dels carrers més importants del barri que, curiosament, estava ubicat a les Planes, el nom històric d'aquesta part de la ciutat.

Sigui com sigui, i tornant als anys 80, aquesta proposta veïnal no va quedar recollida al nomenclàtor de l'any 1988. Per referir-se a aquest espai apareix Grupo de Viviendas Onésimo Redondo. Tres anys més tard, en un plànol de l'Ajuntament del 1991 ja apareix el nom actual del polígon d'habitatges, Blocs La Florida. I un any més tard el Ple va acordar una nova denominació per a l'espai que hi ha entre els edificis: plaça dels Blocs de la Florida. Amb tot, avui dia la gent més gran encara recorda que aquests blocs de pisos eren els d'Onésimo Redondo. *Yo he conocido estos bloques como los Bloques Onésimo Redondo*, destaca l'Ángeles Manero només començar la seva intervenció durant el primer taller d'història del barri.

Però no ens aturem aquí. En aquest punt hem abordat una de les reivindicacions històri-

ques del barri, així i tot en queden moltes altres. No debades, hem destacat que la Florida i les Planes patien una sèrie de problemàtiques que dificultaven la vida dels veïns. Una d'elles, sens dubte, va ser la manca d'escoles, de la que tot just parlarem en el següent capítol.